

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. raimonda.martynoviene@tm.lt
TAIS

2021-12-16 Nr. 4R-1622-16.6)
I 2021-12-03 pranešimą

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 21-33121 IR NR. 21-33120 DERINIMO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), susipažinusi su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktais derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 141 ir 142 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektu Nr. 21-33121 bei Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 141 ir 142 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 21-33120 (toliau – Įstatymo projektas), teikia pastabas dėl siūlomų teisinio reguliavimo pokyčių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Aiškinamajame rašte dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 141 ir 142 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Aiškinamasis raštas) nurodoma, jog Įstatymo projektu siekiama pašalinti Europos Žmogaus Teisių Teismo 2018 m. birželio 26 d. paskelbtame sprendime byloje *D. R. prieš Lietuvą* (peticijos Nr. 691/15) nustatytą Lietuvos nacionalinės teisės spragą, t. y. įtvirtinti BPK galimybę užtikrinti įtariamąjį ar kaltinamąjį dalyvavimą ambulatorinėje teismo psichiatrijos bei teismo medicinos ekspertizėje.

Taigi, Įstatymo projektu BPK 141 ir 142 straipsnių nuostatos papildomos stacionarinės ir ambulatorinės teismo medicinos bei teismo psichiatrijos ekspertizių rūšių sąvokomis bei išplečiama procesinės prievartos priemonės – atvesdinimo – taikymo apimtis.

Administracijos nuomone, Įstatymo projekte numatyti BPK 141 ir 142 straipsnių pakeitimai leistų veiksmingai užtikrinti greitesnę teismo ekspertizių atlikimą ir, atitinkamai, operatyvesnę baudžiamųjų bylų nagrinėjimą teisme bei išvengti nepateisinamo delsimo baudžiamojo proceso metu tais atvejais, kai asmenys atsisako atvykti ar be pateisinamos priežasties neatvyksta į teismo paskirtą ambulatorinę teismo psichiatrijos ekspertizę.

Kita vertus, pastebėtina, jog sąvokos „stacionarinė“ bei „ambulatorinė“ būdingos teismo psichiatrijos ekspertizės rūšiai, tačiau svarstyтина, ar šios kategorijos taikytinos teismo medicinos ekspertizei. Aiškinamajame rašte nurodoma, jog BPK nėra įtvirtinto teismo skiriamų ekspertizių rūšių baigtinio sąrašo, tačiau pažymėtina, jog, remiantis Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 4 punktu, teismo ekspertizės rūšių sąrašą tvirtina Teismo ekspertų veiklos koordinavimo taryba. Galiojančiame Teismo ekspertizės rūšių sąraše, patvirtintame Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos 2019 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. KT-75, teismo psichiatrijos ekspertizė išskiriama kaip atskira teismo ekspertizės rūšis.

Vadovaujantis Teismo psichiatrijos ekspertizės organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-616 (toliau – Aprašas), 1 punktu, šis Aprašas nustato teismo psichiatrijos ekspertizės organizavimo, atlikimo ir ekspertizės rezultatų įforminimo tvarką. Aprašo 8 punkte įtvirtinta, jog, priklausomai nuo atlikimo sąlygų, teismo psichiatrijos ekspertizės skirstomos į ambulatorines ir stacionarines. Stacionarinės teismo psichiatrijos ekspertizės atliekamos tik Valstybinės teismo psichiatrijos

LIETUVOS
TEISMAI

tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos specializuotų ekspertizių skyriuje (Aprašo 8.2 papunktis). Tuo tarpu teismo medicinos ekspertizių atlikimas priskirtinas Valstybinės teismo medicinos tarnybos kompetencijai (Valstybinės teismo medicinos tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-3, 2 punktas).

Atkreiptinas dėmesys, jog Teismo ekspertizių darymo Valstybinėje teismo medicinos tarnyboje nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. V-73 (toliau – Teismo ekspertizių darymo nuostatai), teismo ekspertizių rūšys „ambulatorinė“ ir „stacionarinė“ nėra išskiriamos.

Valstybinėje teismo medicinos tarnyboje atliekamos skirtingo pobūdžio įvairių rūšių ir porūšių teismo ekspertizės (Teismo ekspertizių darymo nuostatų 5 punktas). Atsižvelgiant į tai, manytina, jog, priėmus siūlomą Įstatymo projektą, gali kilti praktinių minėto teisinio reguliavimo įgyvendinimo problemų, kadangi nebūtų aiškūs teismo ekspertizių, priskirtinų teismo medicinos sričiai, atribojimo bei priskyrimo atitinkamai „stacionarinei“ ar „ambulatorinei“ ekspertizei kriterijai.

Pažymėtina, jog teismo ekspertizę apibūdinančios sąvokos „stacionarinė“ bei „ambulatorinė“ yra būdingos civiliniam procesui, tačiau, remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 467 straipsnio 4 dalimi, minėtos teismo ekspertizių rūšys priskiriamos tik teismo psichiatrijos ekspertizei. Remiantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 bei 7 punktuose įtvirtintais teisėkūros aiškumo bei sistemiškumo principais, svarstyti, ar tikslinga BPK 141 straipsnio 1 dalyje bei BPK 142 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti stacionarinę bei ambulatorinę teismo medicinos ekspertizės rūšis.

Be kita ko, pastebėtina, jog baudžiamajame procese atskirais atvejais gali būti skiriama ir atliekama kompleksinė kelių skirtingų rūšių teismo ekspertizė (Aprašo 17 punktas, Teismo ekspertizių darymo nuostatų 12 punktas), pavyzdžiui, kompleksinė teismo psichologijos ir teismo psichiatrijos ekspertizė. Iš Įstatymo projekto 2 straipsnio nuostatų nėra aišku, ar tokiais atvejais ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartimi būtų taikytina BPK 142 straipsnio 2 dalyje siūloma reglamentuoti procesinę prievartos priemonę – atvesdinimas pas teismo ekspertą ar į teismo ekspertizės įstaigą. Atsižvelgiant į tai, svarstytinas Įstatymo projekto 2 straipsnio praktinio įgyvendinimo klausimas.

Direktorė

Natalija Kaminskienė